

Dohoda SOFA s Irákem uvazuje Baracka Obamu do obchodu, v němž Nouri al-Maliki vymanévroval George Bushe. Skutečnost, že byl Bush donucen přijmout „*dohodu o stažení*“, je pouze jedním z několika nezdarů USA v tomto regionu.

Irácký parlament ratifikoval 27. listopadu poměrem hlasů 149 ku 35 Dohodu o statutu sil (SOFA) se Spojenými státy. Je citován následující výrok náměstka předsedy vlády Barhama Saliha učiněný při hlasování: „*Připomínám vám, že v Iráku se věci se v Iráku nedějí v hodině dvanácté, ale až ve třinácté.*“ Jinými slovy, klíčový moment teprve přijde.

Co se ve skutečnosti stalo?irácký parlament má 275 členů. Při hlasování jich bylo přítomno jen 198. Těch, co hlasovali pro text bylo 149, neboli těsná většina všech členů. Tvořili ji poslanci dvou hlavních šíitských stran (SCIRI a premiérový strany Dawa), dvou kurdských stran a co bylo rozhodující, poslanci Fronty irácké shody (Iraqi Accord Front, IAF), která má sunnitskou základnu.

Kladné hlasy IAF byly klíčové, protože Velký ajátoláh al-Sistání už dříve řekl, že s dohodou nebude souhlasit, pokud nebude mít „*širokou*“ podporu, čímž myslel podstatnou podporu sunnitů. Takže sunnité měli při dohadování s předsedou vlády al-Malikim velmi silnou pozici, protože na přijetí dohody SOFA závisí celá premiérova politická budoucnost. IAF dostal od al-Malikiho dvě věci. Jednou bylo uspořádání celostátního referenda o dohodě v červenci 2009. A za druhé al-Maliki výrazně podpořil takzvané „*podpůrné rady*“ v sunnitských kmenech. To znamená, že al-Maliki nabízí jednak úplatek a jednak záruku proti budoucím represím těm sunnitským kmenům, které minulý rok pomohly americkým ozbrojeným silám výměnou za materiální podporu.

Al-Maliki vyšel z jednání jako velký politický vítěz a projevil se jako větší mistr politických manévrů, než si myslela většina analytiků. Podívejme se, čeho dosáhl přijetím dohody SOFA, které většina Iráčanů říká „*dohoda o stažení*“. Jeho prvním úspěchem bylo, že udržel na uzdě přívržence Moqtady al-Sadra tím, že převzal jejich strategii – dostat Američany z Iráku uzavřením dohody se sunnity. Jak SCIRI (druhá hlavní šíitská strana), tak Kurdové reptají, že se z al-Malikiho možná stává „*diktátor*“, ale neměli jinou možnost než ratifikovat dohodu. Sadristé si uchovali svou vyčkávací pozici tím, že hlučně hlasovali proti paktu.

Co je v paktu? Klíčovými prvky jsou závazky, že síly USA opustí do konce června 2009 všechna města a že zcela odejdou z Iráku do konce roku 2011. Kromě toho musí nyní být všechny vojenské akce USA předem koordinovány s Iráčany a Spojené státy nesmí využívat Irák jako základnu k útokům na sousedy (tj. Sýrii a Írán).

Proč s tím Bush souhlasil? Neměl na vybranou. Jinak by byly síly USA v Iráku po 31. prosinci 2008 ilegálně a celá věc by přešla do rukou Obamy. Vláda USA se natolik obávala reakce amerického kongresu na detaily smlouvy, že do doby hlasování odmítla zveřejnit anglickou jazykovou verzi paktu. Nechtěla veřejnou diskusi o paktu v USA předtím, než o něm bude hlasovat irácký parlament.

Podmínky paktu jsou místy formulovány nejasně a ozbrojené síly USA říkají, že budou schopny interpretovat jejich znění tak, jak jim to bude vyhovovat. Říká se, že díky tomu Bush získal lepší dohodu, než je Obamův plán na stažení do 16 měsíců. To ale vůbec není pravda. Dohoda je ve skutečnosti horší. Podle Obamova návrhu měly do 16 měsíců odejít bojové síly USA, ale žádné datum nebylo stanoveno pro „výcvikové“ síly, což ponechávalo možnost umístění nějakých jednotek USA na neurčitou dobu. Podle dohody SOFA odejdou do prosince 2011 všechny síly. A stojí pod ní podpis Bushův, nikoli Obamův.

V praxi odejdou všechny síly USA mnohem dříve než v prosinci 2011. Právě v tom sehrává svou roli referendum. Bude se konat v červenci 2009. Síly USA musejí opustit všechna velká i malá města do června 2009. Jestliže tak neučiní, smlouva v referendu určitě neprojde. Jestliže ano, al-Maliki bude pořád ještě muset referendum vyhrát. Aby toho dosáhl, bude muset být na Američany velmi tvrdý. Jakékoli pomyšlení na to, že ozbrojené síly USA budou moci „interpretovat“ nejasné formulace ve svůj prospěch je čirá iluze. V každém případě se referendum může dostat do potíží, protože al-Sistání vyjádřil po hlasování v parlamentu výhrady. Al-Maliki ví, že pokud nyní ustoupí Spojeným státům byt o palec, za kulisami čeká Moqtada al-Sadr.

Takže al-Maliki má v ruce všechny trumfy a Obama nebude mít žádné. Bude muset elegantně přistoupit na irácké požadavky. Tyto požadavky se nebudou s plynoucími měsíci zmenšovat, ale narůstat.

A mimochodem, Etiopané (náhražka USA v Somálsku) právě oznámili, že stáhnou svá vojska do konce roku 2008. A afghánistánský prezident Karzái právě oznámil, že požaduje oficiální datum odchodu sil USA a NATO ze země. V regionu patrně vládne všeobecný pocit, že mluvit tvrdě se Spojenými státy je nejen možné. Vyplácí se to. Blíží se třináctá hodina.

© Immanuel Wallerstein, komentář č. 246, 1.12.2008.  
Z angličtiny přeložil se svolením autora Rudolf Převrátíl.

Převzato ze stránek Res Publica.